

Hegemonická stabilita

Mezinárodní politická ekonomie
2008

THS v rámci IPE

- **Vztah** mezi mezinárodní **politickou strukturou** a **liberální světovou ekonomikou** – zkoumán již 30let
- Carr: **britská ekonomická hegemonie** a **rozmach volného obchodu**
- 1973 Kindleberger: **souvislost** mezi **britským úpadkem, začátkem éry americké predominance** a světovou **hospodářskou krizí**
- Gilpin a Krasner: zkoumání **role politické moci** pro fungování **systemu liberální světové ekonomiky**
- **V éře turbulencí** uvnitř světové ekonomiky a relativního **oslabováním USA** (souvislost?) analýza role hegemonu obzvláště **aktuální**
- Teorie hegemonní stability- napomohla **ustavení IPE v 70s**
- Jednoduchá **kauzalita** a **předpovědi** v souladu s **realitou** (?)

Hlavní prvky teorie

- **Realistická interpretace:** státy racionální aktéři + **distribuce moci** klíčová
- **Kauzalita:** distribuce moci je **nezávislou** proměnnou, která **ovlivňuje fungování světové ekonomiky**
- **Kindleberger:** ke **stabilizaci světové ekonomiky** musí existovat **stát**, který takovou stabilitu zajistí.
 - *1929 Velká **Británie** nebyla dále **schopná** tuto roli plnit, zatímco **USA**, **neměly zájem** ji vykonávat.*
 - *Jednotlivé státy začaly sledovat své vlastní **národní zájmy** a nebraly ohled na fungování světové ekonomiky*
- **Kindlebergerova teze:**
 - **Nutná mocnost**, která je **schopná** a **ochotná vést** – udělá ze států participujících privilegované
 - Mocnost obstará a **podpírá infrastrukturu**, která dovolí **hladkou** a vzájemně výhodnou mezinárodní **směnu**
 - Když síla stabilizátora **upadá**, je v **ohrožení** i stabilita **systemu**
 - Nakonec žádná **kooperace** velmocí **není schopna nahradit** stát, který by vzal na bedra tíhu vedení

Podmínky liberálního řádu

- **Existence hegemonu zvyšuje pravděpodobnost vzniku a fungování specifického typu systému – liberální ekonomiky**
- **Základním problémem liberální ekonomiky - přítomnost „černých pasažérů“**
 - Profitují **aniž by přispívali** k udržování systému,
 - Usilují o své **zájmy na úkor druhých**
 - **Potřebná existence hegemonního státu**
- **Podmínky liberálního systému:**
 - Hegemonní **mocnost** oddána myšlenkám **liberalismu**
 - „**Ideologický konsenzus**“ mezi hlavními velmocemi - **legitimita**
 - **Společné zájmy** – vnímání činů hegemonu jako protikladných zájmům velmocí=oslabení systému

Historické příklady

- **Britská hegemonie** (do 1914)
 - *Politický triumf střední třídy + rozmach průmyslového sektoru, námořní dominance, příklad ekonomického úspěchu, další státy přebírají myšlenky liberalismu- dohody, napodobování finančního systému – Londýn finančním centrem*
- **Americká hegemonie** (od 1945)
 - *Vytvoření mezinárodních organizací a ekonomických režimů, liberalizace obchodu a financí, zajišťování likvidity a pomoc při poválečné obnově, poskytování vojenské ochrany, změny ve světové ekonomice 70 a 80let (současná dekáda)*

Role hegemonu

- Potřeba veřejných statků ale problém černých pasažérů – riziko opadnutí zájmu platit + oslavení systému
- Řešení: existence hegemonu
 - má **zájem** na **poskytování** veřejných **statků**
 - **podnikne kroky** k jejich zajištění
 - platí **větší části nákladů** nebo **přinutí** dalších aktéry **platit**
- Hegemon vykonává několik rolí:
 - **Konstrukce** a **vynucování** mezinárodních režimů
 - Boj proti **ekonomickému nacionalismu**
 - **Crisis management** (krizová likvidita)
 - **Motor** hospodářského **růstu**
- Liberální obchod+integrované finanční trhy:
 - **Koordinace** monetární a kurzové politiky
 - Argumentace proti **zneužívání** dominantního postavení a pro zapojení
 - **Dovozy** stimulují růst, **investice** poskytují kapitál, transfery **technologie**

Úpadek hegemonu

- Negativní, **nevyhnutelný jev** – HS. **inherentně nestabilní** – H. ztrácí vůli i schopnost řídit systém
 - Roste jeho **domácí spotřeba** a **náklady na obranu** systému
 - **Existence „černých pasažérů“** + **partneři mají z liberalizace větší prospěch**
 - **Vytlačován efektivnějšími a dynamičtějšími soupeři**
- ***Fungování tržní ekonomiky transformuje strukturu mezinárodního ekonomického systému a vede k rozptýlení moci, podryvá politické základy této struktury***
- **Důsledky úpadku: nárůst konfliktů** ve světové ekonomice
 - Pokud se **hegemon dokáže přizpůsobit** - naváže spolupráci při zajišťování veřejných statků – **řád může přežít**
- **Důvody přežití: setrvačnost, absence reálné alternativy, přežívání společných zájmů**
- **Řád po hegemonii:**
 - **Riziko, že krize povedou ke kolapsu režimu**
 - Problém, kdo sehraje **roli stabilizátora systému**, zajistí potřebnou likviditu a bude provádět **crisis management**